

K. ZOFFMANN ZSUZSANNA
(1941–2016)



Az Embertani Szakosztály 385. ülésén terveztük köszönteni Zoffmann Zsuzsannát 75. születésnapja alkalmából. Az aktuális májusi ünneplését tervezett szemműtéte miatt kérte elhalasztani. A sors azonban megváltoztatta az elgondolást, mert tüdőgyulladással a kórház intenzív osztályára került és június 17-én kaptuk a szomorú hírt, hogy szervezete a közben rajta úrrá lett karcinómát nem tudta kivédeni, és tragikus hirtelenséggel meghalt.

Versecen (Vajdaság) 1941. május 3-án született. Édesapja – Zoffmann Ákos – sörgyáros, édesanyja – Kozics Lujza – háztartásbeli volt. Judit nevű leánytestvére Angliában és Németországban matematikus professzor. Az általános iskolai és középiskolai ismereteket magyar nyelvű iskolákban sajátította el. Érettségi után tanulmányait a Belgrádi Egyetem Régészeti Karán folytatta, ahol 1964-ben kapott diplomát. 1966-ban férjhez ment Kiss Attila régészhez és jugoszláv állampolgárságát megtartva Magyarországra költözött. Házasságukból született leányuk Kinga, aki gyermekpszichológus. Zoffmann Zsuzsanna férjével – annak 1999-ben bekövetkezett haláláig – több ásatáson és Baranya megyei kutatásokban vett részt. A Magyar Művelődésügyi Minisztérium ösztöndíjasaként a Természettudományi Múzeum Embertani Tárában két évig Nemeskéri János vezetésével történeti embertanra specializálódott és elsősorban őskori emberi csontvázakat vizsgált.

1966 és 1973 között a pécsi Janus Pannonius Múzeum Régészeti Osztályán, 1973-tól 2011-ben bekövetkezett nyugdíjazásáig a Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Osztályán muzeológusi, majd tudományos főmunkatársi beosztásban dolgozott. Közben gondozta a pécsi múzeum több ezer leletből álló embertani gyűjteményét is. Tanulmányozta a vajdasági őskori leleteket. 1972-ben adta be „Kelet Kárpát-medence neolitikus és rézkori népességének embertani vázlata” című kandidátusi értekezését, amelyet eredményesen meg is védett. Számos római-kori, Árpád-kori, középkori leletet értékelt. Legismertebb az 1526-os mohácsi tömegsírok helyszíni vizsgálata, Janus Pannonius humanista költő csontváz maradványainak elemzése. Vizsgálatait a Kárpát-medence teljes őskorára, az egész térség neolitikumtól a vaskor végéig terjedő időszakára kiterjesztette, és annak embertani áttekintését képező, 1997-re már nagyjából elkészült nagydoktori munkájának benyújtására nyugdíjazása miatt már nem került sor. Kapcsolatot tartott többek között Debrecen, Pécs, Eger, Kaposvár múzeumával. Több, mint 4000 őskori – neolitikus és rézkori – leletet dolgozott fel. Az őskori migráció megértéséhez szükséges Balkán-félszigeti adatokat szerb nyelvismerete révén jól tudta hasznosítani. Azon kevés magyar biológiai antropológusok egyike volt, aki alapos régészeti tanulmányokat is folytatott és azokból diplomázott. Közel 200 tanulmánya, előadás-kivonata, könyvrecenziója jelent meg, amelyek idézettsége jelentős mértékű.

Munkája során mindvégig megőrizte autonómiáját, az impakt faktor elérése érdekében sem csatlakozott másokhoz. Munkássága szakmailag korrekt, precíz, a biológiai antropológiai iránti elhivatottsága példamutató. Szerénységére jellemző, hogy kandidátusi értekezését is többszöri biztatásra adta be. Nyugdíjazása után nagyon szerény, talán már szegényesnek mondható körülmények között élt. Nem törekedett azonnali sikerre, hitt a tudományos igazság keresésében. Nem tartozott a konferenciákra sokat utazók közé, inkább publikált.

Kezdetől tagja volt az Ősrégészeti Társaságnak. Szakmai bibliográfiáját adatközlések, leletkatalógusok és összegző tanulmányok képezik.

Emlékét munkái alapján a biológiai antropológusok megőrzik. Nyugodjon békében.

Farkas L. Gyula

Irodalom

- Szakmai életrajzok (2001): K. Zoffmann Zsuzsanna. *Anthropologiai Közlemények*, 42: 11.
Köhler, K. (2010): A 70 éves K. Zoffmann Zsuzsanna köszöntése. *Ősrégészeti Levelek*, 12: 5.
Köhler, K. (2010): K. Zoffmann Zsuzsanna őskori témájú publikációinak jegyzéke. *Ősrégészeti Levelek*, 12: 6–11.